

Λίγα λόγια για την 28^η Οκτωβρίου 1940

Το Ηρώο στα Τουλιάτα

Διαβάτη, στάσου προσοχή:
Δω χάμω κείτονται νεκροί
Που δεν επρόδωσαν ποτέ,
Ποτέ δεν είπαν ψέματα,
Τύραννο δεν προσκύνησαν.
Διαβάτη, στάσου προσοχή
Και μ' άξιο νου μελέτα τους,
Τι αν χαίρεσαι τ' ωραίο φως
Κι αν όλο θάρρος περπατάς
Κι αν σ' αγαπάνε κι αγαπάς
Κι ό,τι καλό 'χεις στη ζωή
Στο χάρισαν τούτ' οι νεκροί.
Διαβάτη, στάσου προσοχή
Και μ' άξιο νου μελέτα τους.

Βασίλης Ρώτας

Κάθε όνομα που αναγράφεται στο μνημείο αυτό -στο Ηρώο- λέει και μια προσωπική ιστορία γενναιότητας. Είναι σημαντικό που βρισκόμαστε εδώ για να τιμήσουμε τους ανθρώπους αυτούς οι οποίοι έκαναν πράξεις γενναιότητας για να αποτρέψουν την επικράτηση του φασισμού. Η χώρα μας είναι γεμάτη από τέτοια μνημεία, αρκεί να τα πλησιάσουμε για να μπορέσουν να μας πουν την ιστορία τους. Η αλήθεια είναι πως το μνημείο αυτό που έχουμε στο σχολείο μας, το πλησιάζουμε πάντα στη διάρκεια του παιχνιδιού, ποτέ όμως για να μάθουμε την ιστορία του.

Η Επέτειος του ΟΧΙ της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940 μνημονεύει την άρνηση της Ελλάδας στις ιταλικές αξιώσεις που περιείχε το τελεσίγραφο που επιδόθηκε από τον Ιταλό πρέσβη στον

Έλληνα δικτάτορα Ιωάννη Μεταξά την 28η Οκτωβρίου του 1940. Συνέπεια της άρνησης αυτής ήταν η είσοδος της Χώρας στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και η έναρξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου του 1940.

Η ημερομηνία αυτή καθιερώθηκε να εορτάζεται στην Ελλάδα και την Κύπρο κάθε χρόνο ως επίσημη εθνική εορτή και αργία. Επίσης, πολλές ελληνικές κοινότητες παγκοσμίως γιορτάζουν την Επέτειο του Όχι.

Τι λέει η Ιστορία

Λίγο μετά τις 3 τα ξημερώματα της 28 Οκτωβρίου του 1940, η τότε Ιταλική Κυβέρνηση απέστειλε στην Ελλάδα τελεσίγραφο, με τον Ιταλό Πρέσβη στην Αθήνα Εμανουέλε Γκράτσι, ο οποίος και το επέδωσε ιδιόχειρα στον Ιωάννη Μεταξά, στην οικία του δεύτερου, στην Κηφισιά, με το οποίο και απαιτούσε την ελεύθερη διέλευση του Ιταλικού στρατού από την Ελληνοαλβανική μεθόριο προκειμένου στη συνέχεια να καταλάβει κάποια στρατηγικά σημεία της Ελλάδος, (λιμένες, αεροδρόμια κλπ.), για ανάγκες ανεφοδιασμού και άλλων διευκολύνσεών του, στη μετέπειτα προώθησή του στην Αφρική.

Μετά την ανάγνωση του κειμένου ο Μεταξάς έστρεψε το βλέμμα του στον Ιταλό Πρέσβη και του απάντησε στα γαλλικά (επίσημη διπλωματική γλώσσα) την ιστορική φράση: «*Alors, c'est la guerre*», δηλαδή, *Λοιπόν, αυτό σημαίνει πόλεμο*), εκδηλώνοντας έτσι την αρνητική θέση του απέναντι στα ιταλικά αιτήματα.

Ο ίδιος ο Γκράτσι στα απομνημονεύματά του, που εξέδωσε το 1945, περιγράφει τη σκηνή:

«Έχω εντολή κ. πρωθυπουργέ να σας κάνω μία ανακοίνωση και του έδωσα το έγγραφο. Παρακολούθησα την συγκίνηση εις τα χέρια και εις τα μάτια του. Με σταθερή φωνή και βλέποντάς με κατάματα ο Μεταξάς μου είπε: "Αυτό σημαίνει πόλεμο". Του απήντησα ότι αυτό θα μπορούσε να αποφευχθεί. Μου απήντησε

ΟΧΙ. Του πρόσθεσα ότι αν ο στρατηγός Παπάγος..., ο Μεταξάς με δέκοψε και μου είπε: ΟΧΙ! Έφυγα υποκλινόμενος με τον βαθύτερο σεβασμό, προ του γέροντος αυτού, που προτίμησε την θυσία αντί της υποδουλώσεως».

Ο Μεταξάς εκείνη τη στιγμή είχε εκφράσει το ελληνικό λαϊκό συναίσθημα, την άρνηση της υποταγής, και αυτή η άρνηση πέρασε στον τότε ελληνικό δημοσιογραφικό τύπο με την λέξη «ΟΧΙ». Σημειώνεται πως αυτούσια η λέξη «ΟΧΙ» παρουσιάστηκε για πρώτη φορά ως τίτλος στο κύριο άρθρο της εφημερίδας «Ελληνικό Μέλλον» του Ν. Π. Ευστρατίου στις 30 Οκτωβρίου του 1940.

Στις 5 και μισή τα ξημερώματα, ξεκίνησε ο Ελληνοϊταλικός Πόλεμος με την αιφνιδιαστική εισβολή (το τελεσίγραφο όριζε ότι η επίθεση θα ξεκινούσε στις 6 π.μ.) των ιταλικών στρατευμάτων στην Ήπειρο, οπότε η Ελλάδα αμυνόμενη εισήλθε στον πόλεμο.

Το λεγόμενο «Έπος του Σαράντα», το οποίο ακολούθησε, και οι μεγάλες νίκες που ο ελληνικός στρατός κατήγαγε εις βάρος των Ιταλών, καθιερώθηκε να γιορτάζονται κάθε χρόνο στις 28 Οκτωβρίου, την ημέρα της επίδοσης του ιταλικού τελεσιγράφου και της άρνησης του Ιωάννη Μεταξά να συναινέσει.

Η Ελλάδα γιορτάζει με την 28η Οκτωβρίου την είσοδό της στον πόλεμο, ενώ οι περισσότερες άλλες χώρες γιορτάζουν την ημερομηνία λήξης του πολέμου.

Κάθε χρόνο αυτή τη μέρα γίνεται στη Θεσσαλονίκη, η επίσημη εορτή με κάθε λαμπρότητα, παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας και άλλων επισήμων, με μεγάλη στρατιωτική παρέλαση, η οποία συμπίπτει με τον εορτασμό της απελευθέρωσης της πόλης κατά τον Α΄ Βαλκανικό Πόλεμο και τη μνήμη του πολιούχου της Αγίου Δημητρίου. Στην Αθήνα και σε άλλες πόλεις γίνονται μαθητικές παρελάσεις, ενώ δημόσια και ιδιωτικά κτίρια υψώνουν την ελληνική σημαία.

Κατά στην επέτειο του «ΟΧΙ», τηλεόραση και ραδιόφωνο προβάλλουν επετειακές εκπομπές μνήμης και κάνουν ιδιαίτερη μνεία στην «τραγουδίστρια της νίκης» Σοφία Βέμπο, η οποία με τα

πατριωτικά της τραγούδια εμπύχωνε τους στρατιώτες και μετέδιδε τον ενθουσιασμό της προέλασης των ελληνικών δυνάμεων στη Βόρεια Ήπειρο. Σχετικό επίσης επετειακό υλικό παρουσιάζει και όλος ο ελληνικός έντυπος τύπος (εφημερίδες και περιοδικά).

Η επέτειος του «ΟΧΙ» γιορτάστηκε για πρώτη φορά στα χρόνια της Κατοχής. Στο κεντρικό κτίριο και στον προαύλιο χώρο του Πανεπιστημίου Αθηνών πραγματοποιήθηκε ο πρώτος εορτασμός στις 28 Οκτωβρίου 1941. Γίνονταν ομιλίες από τους φοιτητές, ενώ μίλησε για την επέτειο την παραμονή και ο καθηγητής Κωνσταντίνος Τσάτσος, ο οποίος αρνήθηκε να κάνει μάθημα την ημέρα της επέτειου με αποτέλεσμα να απολυθεί από το Πανεπιστήμιο.

Στην δεύτερη επέτειο (28/10/1942), ο εορτασμός έγινε στην Πλατεία Συντάγματος με πρωτοβουλία των οργανώσεων ΕΠΟΝ (Ενιαία Πανελλαδική Οργάνωση Νέων) και ΠΕΑΝ (Πανελλήνιος Ένωσις Αγωνιζομένων Νέων). Υπήρχε ανησυχία για το πώς θα αντιδράσουν οι ιταλικές δυνάμεις κατοχής, οι οποίες όμως δεν παρενέβησαν. Εκδηλώσεις και διαδηλώσεις εκείνη την ημέρα έγιναν και σε άλλες πόλεις. Στον Πειραιά πραγματοποιήθηκαν ολιγοπληθείς συγκεντρώσεις, ανέβαινε κάποιος σε μια καρέκλα, έβγαζε ένα σύντομο λόγο, και κατόπιν διαλύονταν, για να αποφύγουν επέμβαση των καραμπινιέρων.

Δεν υπάρχουν πολλές πληροφορίες για το τι έγινε στις 28 Οκτωβρίου 1943. Σύμφωνα με τον Ηλία Βενέζη γιορτάστηκε η επέτειος στο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας, στην πλατεία Κοτζιά (ο Βενέζης ήταν τότε υπάλληλος της τράπεζας). Κατέφθασαν όμως οι Γερμανοί, που είχαν την ευθύνη της αστυνόμευσης πλέον, υποχρέωσαν όσους συμμετείχαν να σταθούν με τα χέρια ψηλά μέχρι το βράδυ, ενώ έστειλαν και είκοσι περίπου από αυτά τα άτομα σε στρατόπεδα συγκέντρωσης. Κάποια δεν επέστρεψαν.

Για πρώτη φορά η επέτειος γιορτάστηκε επίσημα στις 28 Οκτωβρίου 1944 με παρέλαση ενώπιον του πρωθυπουργού

Γεωργίου Παπανδρέου. Η Ελλάδα είχε ήδη απελευθερωθεί στις 12 Οκτωβρίου 1944.

Η Εκκλησία της Ελλάδος αποφάσισε, το 1952, να μεταφερθεί η γιορτή της Αγίας Σκέπης (μαντηλιού κεφαλής- σημαία) από την 1η Οκτωβρίου που γιορταζόταν, στις 28 Οκτωβρίου, με το αιτιολογικό ότι η Παναγία βοήθησε τον Ελληνικό Στρατό στον πόλεμο.

Σημαία = αυτή που σημαίνει (εξ ού και η λέξη/ έννοιά της) το σημαινόμενον. Η σημασία της ως σύμβολο σημαίνει την ενότητα του λαού υπό αυτήν, γι' αυτό υψώνεται (ως ενωτικό σύμβολο, που σημαίνει το σημαινόμενον /ένωση/ ομοψυχία) στις Εθνικές επετείους και γιορτές.

Από κάθε στιγμή της Ιστορίας μαθαίνουμε. Με την Επέτειο της 28^{ης} Οκτωβρίου συνειδητοποιούμε την αξία του αγώνα και της προσπάθειας να πετύχουμε τους στόχους μας. Όπως αυτοί κι εμείς. Κάθε φορά που θα κοιτάμε το Μνημείο μας, που θα παίζουμε δίπλα του, ας αναρωτιόμαστε: πόσος κόπος, πόσος αγώνας χρειάστηκε; Και να συνεχίζουμε....

Πηγή:<https://anoixtosxoleio.weebly.com/>